

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2025-08-12

Diarienummer:
KSN-2024-03647

Handläggare:
Barbro Rinander, Monika Westlinder

Svar på motion om bättre valuta för skattepengarna från Ehsan Nasari (C)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** avslå motionen.

Ärendet

Ehsan Nasari (C) yrkar i en motion inkommen till Uppsala kommun 9 december 2024 att kommunen inrättar ett effektiviseringsråd bestående av externa personer med hög och relevant kompetens, i syfte att utvärdera kommunorganisationens effektivitet och föreslå effektiviseringsfrämjande åtgärder.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Förändringstrycken i omvärldsbevakningen visar förändrade krav på kommunal service, teknikutveckling, beredskap och klimatomställning. Förändrade krav som tillsammans med förändrad demografi och samhällsekonomi ställer allt snabbare krav på omställning, nya arbetssätt och ökad effektivitet i kommunen. Ökad effektivitet innebär att verksamheten utförs till en minskad kostnad med oförändrad kvalitet, eller att kvaliteten ökar till samma kostnad.

Lund kommun var först i landet med att 2019 besluta om inrättandet av ett eget effektiviseringspolitiskt råd. Inför 2024 uppdaterades riktlinjerna för att ge rådet en tydligare roll. Rådet ska inom utvalda fokusområden inför kommunens budgetprocess bidra med inspiration, kunskap och råd. Under 2024 har rådets bidrag inför

budgetberedningen exempelvis fokuserat på kommunens demografiutveckling och den interna administrationen. Effektiviseringspolitiska rådet utses av kommunstyrelsen och bestod från början av sex till åtta oberoende experter, med hög vetenskaplig eller professionell kompetens inom ekonomi, organisation, samhällsvetenskap och beteendevetenskap. Under 2022 beslutades det att minska antalet ledamöter till fem. Budgeten för själva effektiviseringspolitiska rådet var 200 000 kronor 2024.

I Uppsala kommun säkerställs en effektiv verksamhet som en del i styrningen av kommunen genom de finansiella målen och riktlinjen om god ekonomisk hushållning. För att säkra att tillgängliga resurser nyttjas rätt, är den externa orienteringen och granskningen en viktig del i verksamhetsutveckling och -uppföljning. Uppsala kommun arbetar idag externt orienterat med en mängd samarbeten och granskningar i syfte att inhämta kunskap, råd, analyser, jämförelser och stöd i vägval för att löpande utveckla en effektiv, ändamålsenlig och kvalitativ verksamhet. Det systematiska arbetet omfattar jämförelser med andra kommuner bland annat avseende nettokostnadsutvecklingen. Analyserna utgör en viktig grund för ställningstaganden och beslut i budgetprocessen.

På flera nivåer i organisationen sker löpande omvärldsbevakning, nyckeltalsanalyser, benchmark, medborgardialoger, nätverk och samverkan med andra kommuner, näringsliv, universiteten, civilsamhället och även internationellt. Ett par exempel är kommunala nätverk i olika delar av organisationen så som exempelvis "R12", SKR:s segregationsnätverk, extern finansiell granskning (rating) av kreditvärderingsinstitut, oberoende revisionsgranskningar av effektiviteten (exempelvis inom grundskola och individ- och familjeomsorg), flera forskningsutbyten och samverkan med Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) liksom med flera andra universitet och högskolor i landet, samverkan med STUNS energi avseende nya tekniska lösningar. Även arbetet i jämställdhetsrådet, kommunala pensionärsrådet och funktionsrättsrådet är exempel på inhämtande av externa perspektiv.

Forskning och studier sammanställda av bland annat SKR visar att kommunövergripande strategier och system behövs för att öka effektiviteten. Uppsala kommun arbetar idag systematiskt för att ständigt utveckla analyser och arbetssätt i syfte att långsiktigt öka effektiviteten. Några exempel är sammanhållet koncernövergripande styr- och ledningssystem (ex. CSRD och koncerngemensam budgetberedning), innovationslabbet, samarbete med näringslivet via bland annat näringslivsråd och Uppsala klimatprotokoll, forskningsprogrammet Urban Lab, externa samarbeten exempelvis "Effektiv och nära vård 2030", trygghetsskapande arbete via metoden "Effektiv samordning för trygghet", partnerskap med AI Sweden (offentlig och privat sektor samt akademi och forskningsinstitut) och medlemskap i Sambruk (kommunal samverkan kring digitalisering).

Sammanfattningsvis finns redan rutiner och arbetsmetoder på flera nivåer inom Uppsala kommunkoncern som innebär att benchmarking, kunskapsutbyte, analyser och råd inhämtas via externa samarbeten, samverkan och nätverk med andra kommuner, universiteten, civilsamhället, näringslivet och internationellt.

Effektiviseringsrådets insyn i och kunskap om verksamhetsunika förutsättningar skulle vara begränsad varpå rådgivningen antingen skulle vara av mer generell karaktär eller kräva resurser från ordinarie verksamhet eller genomföras på bekostnad av andra pågående externa samarbeten och nätverk. I Lund har man numera valt att fokusera kring enstaka sakområden såsom fastighetsfrågor 2022. I sina rapporter har effektiviseringspolitiska rådet gjort jämförelser med andra kommuner och rådet har

harft Uppsala kommun som föredöme när det kommer till föreslagna rekommendationer.

En liknande utredning kring ett klimatvetenskapligt råd visar på att denna typ av helt externa råd sannolikt inte tillför kommunen så mycket som det kostar. Mervärdet effektiviseringsrådet skulle ge utöver det arbete som redan sker idag ska beaktas i förhållande till den kostnad och administration som det medför. Bedömningen är att syftet med ett effektiviseringsråd i nuläget uppfylls av de externa samarbeten och granskningar som redan pågår.

Samtidigt bör beaktas nationella utredningar om utökat samlat stöd till kommunernas arbete i utvecklingen av långsiktigt ändamålsenlig och effektiv verksamhet. Uppsala kommun bevakar och följer utvecklingen bland annat förslag om inrättande av kommunal- och regionalekonomiskt råd för kommunsektorn från produktivitetskommissionen (SOU 2024:29) och förslag i utjämningskommitténs betänkande (SOU 2024:50). om utökat uppdrag till Rådet för främjande av kommunala analyser för att vidareutveckla jämförelser och analyser av effektivitet inom kommunsektorn.

Ekonomiska konsekvenser

Inga med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 12 augusti 2025
- Bilaga, Motion om bättre valuta för skattepengarna från Ehsan Nasari (C

Kommunledningskontoret

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Ola Hägglund
Ekonomidirektör och
biträdande stadsdirektör

Motion om bättre valuta för skattepengarna

Varje förslösad skattekrona är en stöld från folket; en sanning som ständigt är aktuell. För att upprätthålla den offentligt finansierade välfärdens legitimitet måste våra gemensamma medel användas med omsorg. De måste satsas på rätt ändamål och brukas effektivt. Att använda våra gemensamma resurser på ett klokt sätt handlar dock inte bara om respekt för skattebetalarnas pengar utan också om att kunna leverera bästa tänkbara resultat utifrån de resurser vi förfogar över.

En effektiv offentlig förvaltning är alltså en oundgänglig del i att utföra det uppdrag som det allmänna har ansvar för. Att säkerställa och öka den effektiviteten behöver vara ett ständigt pågående arbete, och ett mål för varje förvaltning. Att en organisation inte alltid själv är bäst lämpad att identifiera sina begränsningar är fullt naturligt. För att undvika skygglappar, fartblindhet och inkörda hjulspår kan det krävas att problem betraktas utifrån av externa aktörer.

Det är en slutsats som andra kommuner redan dragit. Lunds kommun beslutade 2019 att inrätta ett externt effektiviseringspolitiskt råd. Rådet skulle bestå av ledamöter med hög vetenskaplig eller professionell kompetens inom ämnesområden som ekonomi, organisation, samhällsvetenskap och beteendevetenskap. Dess uppgift är att inspirera, rådgöra och analysera hur effektiv kommunen är och hur dess mål eventuellt kan uppnås på smartare och mer effektiva sätt.

Centerpartiet menar att Uppsala bör dra lärdom av Lunds exempel och inrätta ett eget effektivitetsfrämjande organ bestående av externa parter med hög och relevant kompetens. I Uppsala finns – till skillnad från i Lund – två ledande universitet, varför vi har enormt goda förutsättningar att förse ett dylikt organ med just sådan kompetens. Genom att identifiera och åtgärda ineffektivitet inom organisationen kan vi frigöra resurser som det finns stort behov av inom åtskilliga eftersatta verksamheter.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar Centerpartiet

att kommunen inrättar ett effektiviseringsråd bestående av externa personer med hög och relevant kompetens, i syfte att utvärdera kommunorganisationens effektivitet och föreslå effektiviseringsfrämjande åtgärder.

Ehsan Nasari (C)

2024-12-09